

Õiguskantsleri Kantslei

Teie: 17.03.2025 nr 7-
6/250505/2501844

Meie: 1.04.2025 nr 9.4-2/25/1271-2

Vastus märgukirjale

Austatud proua Müller

Pöördusite Haridus- ja Teadusministeeriumi poole ja palute selgitada, miks alates 2016. aastast Tartu Ülikooli logopeedia magistriõppe lõpetajad saavad õppe lõpetamisel tähtajatu kutse ning enne seda ülikooli lõpetanud logopeedid peavad taotlema kutset tasu eest. Asjaolude selgitamiseks soovite vastust allolevatele küsimustele.

1. Mis ajast alates hakkas Tartu Ülikool väljastama tähtajatuid logopeedi kutseid magistriõppe lõpetajatele (kutseregistri andmetel alates 26.11.2015. a, avaldaja selgituse kohaselt 2016. a)?

Tartu Ülikoolil on logopeed, tase 7 kutse andmise õigus alates 26.11.2015. a. Esimesed logopeed, tase 7 kutsed väljastas ülikool 28.01.2016. a, kui lõpetasid esimesed antud õppekaval õppinud üliõpilased alates koolile kutse andja õiguse andmisest. Kutse andmise õigus on antud Tartu Ülikoolile tähtajatult.

2. Mis õigustab olukorda, et pärast 2016. aastat ülikoolis logopeedia magistrikraadi saanud inimestele antakse ülikooli lõpetamisel tähtajatu logopeedi kutse (tase 7), kuid neil, kes lõpetasid ülikooli varem samal erialal, sealhulgas need, kellele on varem omistatud kliinilise logopeedi kutse, peavad sooritama tasulise kutseeksami?

Selgitame alljärgnevalt miks alates 2016. aastast ülikooli logopeedia magistrikraadiga lõpetajad saavad tähtajatu kutse ning varem lõpetanutele kooli poolt kutset ei väljastatud.

Tartu Ülikool taotles kutse andja õiguste saamist, esitades avalduse valdkonna kutsenõukogule. Selleks tuli võrrelda õppekava õpiväljundite ning sisu kehtiva kutsestandardiga, tagamaks, et õppekava läbimisel saavutatakse kõigi kutsestandardis kirjeldatud kompetentsusnõuetele vastavus. Tartu Ülikoolile anti kutse andja õigus 26.11.2015. a. Ülikoolil ei tekkinud kutse andja õiguse saamisega õigust anda kutse tagantjärele varem sama õppekava lõpetanutele.

Varem lõpetanutele, kes soovivad samuti logopeedi kutset, on kutsesüsteemis loodud tingimused, et jõuda samuti tähtajatu kutseni. Selleks tuleb isikul taotleda kutse konkursiga valitud kutse andja käest, käesoleval juhul Eesti Logopeedide Ühingult. Kehtiva logopeedi kutse andmise korra alusel (kinnitanud Tervishoiu Kutsenõukogu 16.11.2023. a.) kehtib logopeed, tase 7 kutsetunnistus tähtajatult alates kutsekomisjoni otsuse tegemise kuupäevast. Esimest korda kinnitas Tervishoiu Kutsenõukogu logopeedi tähtajatult kutse andmise korra juba

28.11.2018. a. Viimased tähtajalised kutsed logopeedi kutsealal väljastati kehtivuse algusega 22.11.2018. a.

Mööname, et kutsesüsteemis on kitsaskohad seoses kutsetunnistuse kehtivuse sõltuvusega kutse andjast, mistõttu süsteem võib kohati tunduda mõnele osapoolele ebaõiglane. Oluline on meeles pidada, et kutsesüsteemi peamine eesmärk on olnud töömaailma kutsenõuete kirjeldamine ja sisustamine kutsestandardites ja isiku kompetentsuse vastavushindamise võimaldamine (kutsetunnistuse väljastamine). Kutsestandardid on ühelt poolt sisendiks haridusmaailmale õppekavade koostamiseks ja teiselt poolt aluseks isiku kompetentsuse hindamiseks. Seejuures võivad isiku teadmised ja oskused olla omandatud erineval viisil: formaalhariduses, täienduskoolitustel, töökohal jm viisil. Kutsete süsteemi eesmärk on olnud pakkuda tööandjatele kindlust, et isiku oskused on vastavuses ametikohal töötamiseks sobivate kompetentsidega. Ka reguleerimata kutsealal võivad olla kutsenõuded kutsestandardis kirjeldatud ja kutse andja valmisolek kutseid anda, aga samas ei ole piiratud inimesel tööturule siirdumine ka kutset omamata.

Tööturule ligipääsu õigust arvestades on oluline, et logopeedia kutsealal saab tegutseda kutseeaduse alusel antud kutsetunnistust omamata. Põhikooli ja gümnaasiumiseaduse alusel on logopeedi kvalifikatsiooninõuded erialane magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon või logopeedi kutse ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele (PGS § 74¹ lg 10). Tervishoius tohib vastavalt terviseministri määrusele „Füsioteraapia, logopeedilise ravi ja psühholoogilise ravi iseseisev osutamine, iseseisvalt logopeedi teenust osutada isik, kelle kvalifikatsiooni tõendab kehtiv haridusel ja töökogemusel põhinev kutseeaduse kohane logopeedi kutse või muu samaväärne pädevustunnistus (§ 4 lg 2).

Tervishoiu valdkonnas iseseisvalt teenuse pakkumisel on logopeedi kvalifikatsiooninõuded kehtestatud terviseministri määrusega tervishoiuteenuste korraldamise seaduse alusel ning nendeks on kehtiv haridusel ja töökogemusel põhinev kutseeaduse kohane logopeedi kutse või muu samaväärne pädevustunnistus. Vastavalt määruse seletuskirjale loetakse loetakse tegevusloa taotlemisel pädevaks kõik isikud, kes on omandanud Tartu Ülikoolis eripedagoogikas magistrikraadi spetsialiseerumisega logopeedia erialale või kelle kvalifikatsiooni tõendab kehtiv haridusel ja töökogemusel põhinev kutseeaduse kohane logopeedi kutse. Samaväärne on ka teistes riikides omandatud tasemehariduslik kvalifikatsioon, mille puhul on Eesti ENIC/NARIC Keskus teinud ettepaneku lugeda esitatud pädevustunnistus vähemalt samaväärseks logopeedia erialal spetsialiseerumist võimaldava eripedagoogika magistrikraadiga. Samaväärseks saab Terviseamet lugeda ka kvalifikatsiooni, mida tõendab pädevustunnistus, mille väljastamiseks vajalikud tingimused, on samaväärsed või ületavad kutseeaduse alusel sätestatud logopeedi kutse andmiseks nõutavaid tingimusi. Järelikult ei ole kutse olemasolu erialal rakendamiseks vajalik ja isiku pädevust tõendab talle väljastatud ülikooli diplom.

Olles teadlik tekkinud probleemidest kutsesüsteemi rakendumisel on Haridus- ja Teadusministeerium koostanud kutseeaduse muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse, mis saadeti kooskõlastusele ning partneritele tagasisidestamiseks 06.01.2025. a. Käesolevaks ajaks on kokku kutsutud laiapõhjaline töörühm ja alustatud probleeme lahendava seaduse eelnõu väljatöötamist. Üheks väljatöötamiskavatsuses toodud muudatusettepanekuks on kutsete erinevate liikide loomine eesmärgiga selgemalt eristada tasemeõppe lõpetamisel saadavad koolilõpukutsed töömaailma kutsetest, kuna kehtiva seaduse alusel eri kutse andjate poolt erineva tähtaegsusega kutsete väljastamise tulemusel on tekkinud ebavõrdset kohtlemist.

3. Kui erineva kohtlemise põhjuseks on ülikooli õppekava muutmine (avaldaja sõnul 2016. aastal), siis selgitage palun, milles seisnevad sisulised erinevused võrreldes varasemate õppekavadega ja kuidas need erinevused õigustavad erinevat kohtlemist, arvestades et õppekava on ilmselt muudetud ka pärast seda kuupäeva ja muudetakse ka tulevikus?

Erineva kohtlemise põhjuseks ei ole õppekava muutmine, vaid Ülikoolile teatud ajahetkel omistatud kutse andja roll.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Triin Laasi-Õige
kantsler

Koopia: kutsekoda@kutsekoda.ee

Marili Lehtmets
735 0289
Marili.lehtmets@hm.ee

Sigrīd Ester Tani
735 4023
SigrīdEster.Tani@hm.ee